

VERENIGING

De Moeflon

Verzoekschrift om de moeflon te kwalificeren als een ingeburgerd dier.

Geef de moeflon een kans en bescherm daardoor onze unieke landschappen. Juist nú!

1. Waar staan wij voor?

Vereniging de Moeflon zet zich in voor de instandhouding van de moeflonpopulatie in Nederland. De moeflon wordt al meer dan 100 jaar gedoogd en levert een positieve bijdrage aan de begrazing van open vlaktes en verdient een plaats in ons landschap, omdat het dier in brede kring gewaardeerd wordt om zijn verschijningsvorm.

We nodigen iedereen uit om deel te nemen aan een belangrijke discussie over de toekomst van dit prachtige dier in ons land.

2. Doelstelling van Vereniging de Moeflon

De vereniging heeft als doelstelling de moeflon te classificeren als een ingeburgerd dier op grond van een passende definitie. Door erkenning van de waarde van de moeflon voor het Nederlands landschap streeft de vereniging naar het behoud en het uitbreiden van de populaties waar dat kan én zinvol is.

Daarbij zal samengewerkt worden met alle partijen die een bijdrage willen leveren tot de instandhouding en verspreiding van de moeflon in Nederland.

3. De moeflon is een oerschaap

De moeflon is volgens wetenschappers het oerschaap waar de schapenrassen in (West) Europese landen van afstammen. De moeflon komt van oorsprong voor op de ruige, rotsige eilanden Sardinië en Corsica. De moeflon, als oerschaap is niet tam, het is een wild schaap.

4. De moeflon is een exoot en wordt niet beschermd

De moeflonpopulatie staat sinds 2018 zwaar onder druk. De populatie stond al onderdruk, maar dreigt door de komst van de wolf en het ontbreken van de status beschermd dier in snel tempo af te nemen.

Op dit moment komt de moeflon niet meer of slechts in geringe mate voor in het Nederlandse landschap. De moeflon komt voor in de provincie Gelderland op de Veluwe en in de Achterhoek. Men treft de moeflon zowel achter rasters als in de vrije wildbaan aan. De moeflon heeft in Nederland geen beschermde status.

Zowel het schaap als de moeflon, die in Nederland al ruim 100 jaar met succes gedooft wordt, zijn beiden een prooi voor de wolf. De populatie wilde moeflons in Nederland is kleiner dan 1% van het totaal aantal bekende moeflons wereldwijd. Er zijn er nu nog slechts vijftig over in ons land. De bedreiging voor de moeflon is dus evident. De moeflon sterft zonder bescherming uit in Nederland. De populatie van 836.000 schapen (april 2023) is daarentegen minder kwetsbaar.

5. De moeflon is een uitermate efficiënt dier

Men zou kunnen zeggen: wat maakt het uit dat de moeflon verdwijnt in Nederland? Een terechte vraag! Het antwoord is praktisch van aard: de moeflon is een uitermate efficiënt dier voor het beheer van heide en stuifzanden. De Provincie Gelderland stelt echter dat verdere verspreiding buiten de aangewezen gebieden ongewenst is, omdat de moeflon een exoot is.

Vereniging de Moeflon is van mening dat verdere verspreiding juist wel gewenst is. De volgende argumenten zijn hierop van toepassing:

- Overall waar stuifzanden en heide beheerd moeten worden, zijn moeflons inzetbaar
- De moeflon is niet gebonden aan de provincie Gelderland, zoals de Veluwe e.o.
- Het is een schapensoort die efficiënt beheert
- De moeflon eet de grove den en dat is een extra voordeel
- De kosten van bescherming tegen de wolf zijn gelijk aan de kosten die voor andere schapenrassen gemaakt moeten worden

6. Een exoot?

We kunnen onderscheid maken tussen exoten en invasieve exoten. Invasieve exoten zijn soorten waarvan populaties zich buiten hun oorspronkelijke verspreidingsgebied hebben gevestigd en door hun aanwezigheid of door de groei van de populatie tot problemen kunnen leiden. Ze kunnen een bedreiging vormen voor inheemse soorten en daardoor voor de biodiversiteit. Voorbeelden van invasieve exoten zijn de muskusrat, de beverrat, de Amerikaanse rivierkreeft en de wasbeer. Invasieve exoten kunnen schade toebrengen aan de gezondheid, economie en natuur.

Er zijn in Nederland echter wel tien definities van het begrip exoot. De Vogelbescherming Nederland heeft exoten in vier categorieën ingedeeld. De plaatsing in één van deze categorieën is bepalend voor de opstelling van Vogelbescherming Nederland ten aanzien van de diersoort. In alle gevallen gaat het om populaties die zichzelf in stand kunnen houden. De in 1899 opgerichte Vogelbescherming Nederland is niet alleen de oudste natuurbeschermingsorganisatie van het land, maar wordt ook breed erkend als autoriteit op het gebied van natuur- en vogelbescherming.

De Vogelbescherming hanteert de onderstaande vier categorieën:

1. Ingeburgerd: door de mens geïntroduceerd en heeft zich minimaal 100 jaar na introductie zelfstandig kunnen handhaven (voortplanten)
2. Soort waarvan op termijn geen negatieve effecten op inheemse vogelsoorten te verwachten zijn
3. Soort waarvan op termijn negatieve effecten op inheemse vogelsoorten te verwachten zijn, d.w.z. de invasieve exoten, soorten die én sterk in aantal toenemen én die een negatief effect hebben op inheemse soorten of andere natuurwaarden
4. Soort waarvan onvoldoende informatie beschikbaar is om eventuele negatieve effecten in te kunnen schatten

Een benadering vanuit de ecologische invalshoek is slechts één benadering. De beleving en waardering van planten- en diersoorten worden vaak door andere motieven bepaald. Deze motieven zijn medebepalend of voorgestelde acties die voortkomen uit het standpunt van Vogelbescherming Nederland wel ten uitvoer gebracht kunnen worden. Zo kunnen exoten populair zijn bij het publiek of schade veroorzaken of een negatieve invloed hebben op natuurbeleving. Hoewel de moeflon wordt beschouwd als een exoot, is deze classificatie niet langer passend. In 2023 is de moeflon al honderd jaar in Nederland en heeft hij bewezen zichzelf in stand te kunnen houden.

Indien men de indeling van de Vogelbescherming volgt, kan de moeflon na 100 jaar als ingeburgerd worden beschouwd. In dat geval kan niet langer worden gesproken van een exoot. De definitie die door de Vogelbescherming wordt gehanteerd, is logisch en sluit goed aan bij de praktijk. De natuur is immers dynamisch, fauna past zich aan en voor dieren bestaan er geen grenzen.

Hoewel het begrip 'ingeburgerd' geen officieel erkende term is, heeft de Raad voor Dierenaangelegenheden Vereniging de Moeflon geadviseerd om dit begrip onder de aandacht te brengen bij de politiek. Daarbij wordt aanbevolen om het begrip te definiëren en deze definitie uniform toe te passen voor alle diersoorten die van elders komen en geen schade opleveren of andere soort verdringen.

7. Bijdrage aan natuurbehoud

De moeflon heeft bewezen een efficiënte grazer te zijn en levert daardoor een belangrijke bijdrage aan het behoud van onze natuurlijke landschappen. De open zandvlaktes en heidevelden die we proberen te behouden, zijn van onschatbare waarde voor de biodiversiteit en cultuurhistorie. Op het Wekeromse Zand en op het Nationale Park De Hoge Veluwe werd de kudde ingezet om de vegetatie kort te houden en het stuifzand open. Deze natuurgebieden dienen als leefgebieden voor zeldzame planten- en diersoorten en trekken jaarlijks vele bezoekers.

De moeflons eten voornamelijk grassen, twijgen, knoppen en jonge bladeren. Een groot voordeel is dat de moeflon voorkomt dat de grove den zich vestigt op de heide en het stuifzand. De moeflon is de enige begrazer die de grove den eet. Daarom kunnen gehouden schaapskuddes, edelherten en reeën de begrazende taak van de moeflon niet op zich nemen. Ze eten namelijk geen grove den. Het behoud van deze unieke ecosystemen is wel cruciaal voor de natuur.

Moeflons zijn van grote toegevoegde waarde voor het ecosysteem en de biodiversiteit. Het is belangrijk dat de overheid de bijdrage van de moeflon aan ons landschap erkent en de diersoort beschermt. Moeflons verdienen erkenning en steun van onze overheid. Juist nú de urgentie zo groot is!

De moeflon kan niet worden vervangen door bemaaiing om de open landschappen te behouden. De volgende argumenten zijn hierop van toepassing :

- Stuifzanden kunnen vrijgehouden worden van ongewenste begroeiing door handwerk. De Vereniging van Vrijwilligers op de Hoge Veluwe kent circa 150 veldwerkers die daar één keer per week mee bezig zijn. Echter, het is slechts een beperkte bijdrage

- Men kan ook schapen stuifzand laten begrazen, maar die eten geen boompjes
- De met veel subsidie gefokte gehouden dieren, zoals de Taurus, de Wisent het Heckrund en de Schotse Hooglander blijken ook geen oplossing te zijn, behalve op beperkte stukken natuurgrond. Sommigen eten ook boompjes, maar veroorzaken ook veel schade door hun omvang. Een aantal van deze dieren blijken evenwel ook gevaarlijk te zijn voor bezoekers
- Bemaaiing kan alleen op graslanden, niet op stuifzand of heide. Men kan wel het zand met een shovel of bulldozer omwerken. Daar zijn voorbeelden van welke miljoenen aan subsidie kosten. Het nadeel van omwerken is de schade die wordt toegebracht aan de beschermde flora (zoals de korstmossen) en fauna (zoals de levendbarende hagedis)
- Heide kan men gecontroleerd afbranden of plaggen. Het afbranden van heide kent ook nadelen, zoals de vernietiging van zeldzame flora of aanwezige fauna

Ondanks het vele onderzoek wat inmiddels is uitgevoerd naar alternatieven voor bemaaiing, heeft elke vorm van beheer van heide en stuifzanden positieve en negatieve effecten. We hebben de moeflon dus hard nodig om specifieke landschappen en de zeldzame dieren en planten die daarvan afhankelijk zijn te behouden.

Er is inmiddels aangetoond dat de waardering voor de moeflon vanuit het publiek en terreinbeheerders groot is.

8. De komst van de wolf

De komst van de wolf heeft een nieuwe uitdaging gebracht voor de moeflonpopulatie. Voor de komst van de wolf stond de populatie al onder druk. Echter, door de komst van de wolf is deze druk alsmear groter geworden.

Moeflons zijn een belangrijke prooi voor de wolven geworden, wat resulteert in een snelle afname van hun aantal. Dit heeft ernstige gevolgen voor onze open landschappen en de soorten die van die landschappen afhankelijk zijn. De komst van de wolf zet meer druk op de biodiversiteit. Het voortbestaan van vele zeldzame diersoorten en planten staat nú op het spel, waaronder:

- De blauwvleugelsprinkhaan
- De boomleeuwerik
- De gladde slang
- De heidespinner
- De heidezegge
- De kleine schorseneer
- De levendbarende hagedis
- De tapuit
- De zandhagedis

Het effect van de wolf op de moeflon in het veld is dat de kleine populatie van ongeveer vierhonderd moeflons in drie jaar tijd is gedecimeerd tot ongeveer vijftig en uitsterft. Een beperkt aantal zit nu achter een hoog hek op de Hoge Veluwe om de mogelijkheid te houden om weer te kunnen fokken in de toekomst.

9. Rasters

Sinds de komst van de wolf in Nederland is de eigenaar of beheerder van de moeflons en de schapen gedwongen om de moeflons en de schapen te beschermen. Dat geldt ook voor begeleide kuddes. In de bergen van Corsica en Sardinië kan de moeflon zich verschuilen voor predatoren, zoals de wolf of stropers.

De moeflon verdient bescherming, omdat die mogelijkheid in Nederland geheel ontbreekt. Het beschermen geldt uiteraard ook voor de andere schapenrassen. Men kan de schaapskuddes 's nachts niet altijd onderbrengen in een schaapskooi. De kudde wordt ingezet om te begrazen en kan niet elke dag heen en weer vervoerd worden gezien de afstanden. Er wordt dan gebruik gemaakt van zogenaamde flexibele rasters met stroom. Kortom, de bescherming van schapen is mogelijk, maar niet eenvoudig en brengt hoge kosten met zich mee.

Het verschil tussen het beschermen van de moeflon ten opzichte van het schaap is dat de moeflon als exoot wordt aangemerkt. Daarom wordt de moeflon alleen gedoogd op bepaalde plaatsen onder voorwaarden van de Provincie Gelderland. De Nederlandse schapenrassen die van de moeflon afstammen worden daarentegen wel geaccepteerd in heel Nederland. Bescherming betekent concreet voor bijvoorbeeld Park de Hoge Veluwe een terrein van 55 km² voorzien van wolf werend raster over een afstand van meer dan 40 km. De kosten van subversieve acties komen daar bovenop, zoals het doorknippen van rasters. Deze kosten komen geheel voor rekening van de eigenaar van het terrein.

Het effect van de wolf op de Nederlandse schapenrassen is groot en dat blijkt uit de pers en in de politiek. De populatie van 836.000 schapen in Nederland (2023) met 58 rassen sterft echter niet uit gezien de omvang. Feitelijk is er door de komst van de wolf geen verschil meer tussen de begeleide schaapskudde en moeflons. Beiden kunnen niet meer in de vrije wildbaan onbeschermd aanwezig zijn.

10. Populatie

Wanneer instanties worden bevraagd op het verdwijnen van de moeflon als gevolg van predatie dan is het antwoord: 'ja, het is een exoot en niet beschermd'. Het gevolg is dat de moeflon dus langzaam maar zeker gaat verdwijnen. In Noord-Duitsland is dat al het geval. Op Corsica, Sardinië en in Luxemburg heeft de overheid al wel maatregelen

getroffen ter bescherming van de moeflon om uitsterven te voorkomen. Het zou ook goed zijn om de moeflon in Nederland te beschermen. De Vereniging de Moeflon benadrukt het belang voor het behouden van de moeflon voor Europa als geheel, niet alleen op Corsica en Sardinië of in Luxemburg.

Er is een overeenkomst met het damhert. Staatssecretaris Gabor van Natuurbeheer was in 1991 voornemens het damhert te classificeren als exoot en uit de toenmalige Jachtwet te schrappen, waarmee de beschermde status voor het damhert zou vervallen.

In de nieuwe wet werd voorgesteld om damherten buiten de rasters af te schieten. Binnen de rasters zou geen vers bloed meer mogen worden toegevoegd. Dankzij de acties van de Vereniging tot Behoud van het Veluws Hert werd het damhert behouden voor Nederland. Het damhert komt nog steeds voor in de vrije wildbaan.

De Vereniging de Moeflon heeft zichzelf als opdracht gegeven om eveneens te voorkomen dat de moeflon uit het Nederlands landschap verdwijnt.

11. Open landschap

De binnenlandse stuifzanden in Nederland zijn een uniek verschijnsel. Ongeveer 90% van het Europees areaal aan stuifzanden ligt in Nederland. Daarbij stelt Nederland zich als doel deze gebieden in stand te houden. De internationale erkenning van dit behoud schept ook verplichtingen. Ruim 150 jaar geleden was er in Nederland nog ongeveer 80.000 hectare inlands stuifzand aanwezig. Vlak na het jaar 2000 resteerde nog slechts 2% van dit gebied.

12. Opgave voor de toekomst

Meststoffen die neerslaan zorgen voor het sneller dichtgroeien van de zandvlaktes in vergelijking tot vroeger. Terrein beherende organisaties staan voor de opgave om dit landschap voor de toekomst te bewaren. Cultuur-historisch is het van grote waarde en het herbergt allerlei specifieke flora en fauna.

Toeristisch gezien dragen de binnenlandse stuifzanden bij aan de economische ontwikkeling. Als voorbeeld kan genoemd worden de Drunense- en Loonse Duinen met een bezoekersaantal variërend van 1,2 tot 1,5 miljoen op jaarbasis. Van 2012 tot 2014 is er gewerkt aan een herstelproject van het stuifzand door bos te kappen dat in de loop der tijd is aangegroeid. De projecten zijn zodanig uitgevoerd dat de wind weer vrij spel heeft wat belangrijk is voor het behoud van het stuifzand. De door de Provincie Noord-Brabant en EU toegekende subsidie betrof 1,8 miljoen euro om dit te realiseren. Kortom, hieruit blijkt dat er maatschappelijk gezien veel waarde wordt gehecht aan het in standhouden van inlandse stuifzanden. Die moeten echter beheerd worden om te voorkomen dat ze weer dichtgroeien.

Ook het behoud van de heide is onderdeel van het landschapsbeheer. Door plaggen, branden en begrazing wordt getracht de heidevelden in Nederland in stand te houden. In de afgelopen decennia is vooral getracht met het afplaggen van de toplaag weer tot herstel te komen.

Daarmee wordt echter de opgeslagen stikstof verwijderd, maar dit zorgt ook voor de verwijdering van alle in de organische opgeslagen stof fosfaat. Dat heeft weer tot gevolg dat er een monocultuur ontstaat op de jonge heide. Uit experimenten is gebleken dat het toevoegen van silicaat-steenmeel uitkomst biedt. Plaggen is een zeer ingrijpende maatregel en dient zeer voorzichtig uitgevoerd te worden. Het is een kostbare beheersmaatregel.

Drukbegrazing door middel van schaapskuddes helpt bij de bestrijding van het pijpenstrootje en bochtige smeele. Het resultaat geeft dan een heide die gedomineerd worden door struikheide. Het voordeel van de inzet van de moeflon als begrazer op deze gronden is dat een moeflon naast de diverse grassoorten ook datgene eet wat het schaap niet eet: de grove den.

13. Kortom

De moeflon heeft bewezen een efficiënte manier van begrazing te zijn. De moeflon eet de grove den en heeft in de afgelopen 100 jaar geen ziektes laten zien en is geen gevaar voor bezoekers. Het vrij houden van stuifzanden kan ook met handwerk. Echter, hiervoor zijn honderden vrijwilligers voor nodig. De bijdrage hiervan is beperkt. Een alternatief is het open houden met shovels en bulldozers. Dat kan, maar brengt extreem hoge kosten met zich mee en veel schade aan waardevolle flora en fauna. Bij het openhouden van het landschap, waar dat gewenst is, heeft de moeflon aangetoond dat het een belangrijke bijdrage levert.

De volgende conclusies zijn van toepassing:

- De indeling als exoot is niet meer actueel, omdat de moeflon hier honderd jaar is, geen overlast veroorzaakt en een nuttige bijdrage levert
- Op grond van het bovenstaande is de conclusie dat de moeflon in 2025 een ingeburgerde diersoort is.
- De moeflon verdient een plaats in Nederland op grond van het feit dat de moeflon bewezen bijdraagt aan het openhouden van de heidelandschappen en stuifzanden
- Het enkele feit dat de moeflon wordt ingedeeld als exoot en daardoor niet beschermd is, mag geen reden zijn om het dier te laten verdwijnen

- De kwalificatie als ingeburgerde diersoort is gebaseerd op de definitie die de Vogelbescherming hanteert omdat die indeling aansluit bij de praktijk. Anno 2025 mag van de overheid verwacht worden dat zij de bijdrage van de moeflon in het landschap erkent. Juist nú de urgentie zo groot is!

Daarom bepleit de Vereniging de Moeflon om de Moeflon te kwalificeren als een ingeburgerd dier.

14. Oproep tot heroverweging van de classificatie

De Vereniging Moeflon roept op tot een heroverweging van de classificatie van de moeflon en pleit voor erkenning als ingeburgerde diersoort. We geloven sterk in de waarde van de moeflon voor ons landschap en de biodiversiteit. Het behoud van de moeflon is geen kwestie van sentiment, maar van feiten en de noodzaak om ons ecosysteem te behouden en te versterken.

Ondanks het feit dat de moeflon als exoot wordt beschouwd, heeft de moeflon bewezen van onschatbare waarde te zijn voor onze natuurlijke omgeving. De moeflon verdient het om beschermd te worden. We vragen iedereen om zich bij ons aan te sluiten in onze inspanningen om de moeflon te beschermen en te behouden voor toekomstige generaties. Uw steun kan het verschil maken. Laten we samen werken aan een duurzame toekomst voor de moeflon en ons unieke Nederlandse landschap.

Heeft u vragen, stuur een e-mail naar info@verenigingdemoeflon.nl of bezoek onze website www.verenigingdemoeflon.nl. Word lid via www.verenigingdemoeflon.nl/#lid of via de QR-code.

Verzoekschrift om de moeflon te kwalificeren als een ingeburgerd dier

Dit verzoekschrift markeert een belangrijke stap in de samenwerking tussen politiek, beleidsmakers en natuurorganisaties om de biodiversiteit en unieke natuur van Nederland te beschermen

Vereniging de Moeflon - info@verenigingdemoeflon.nl - www.verenigingdemoeflon.nl